

Міністерство культури України
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової
Варшавський музичний університет Фридерика Шопена
Тайшаньський університет
Інститут культурології НАМ України

**ТРАНСФОРМАЦІЙНІ
ПРОЦЕСИ В МИСТЕЦЬКІЙ
ОСВІТІ ТА КУЛЬТУРІ
УКРАЇНИ ХХІ СТОЛІТТЯ**

*Матеріали
Міжнародної науково-творчої
конференції*

Одеса-Київ -Варшава
2017

Бондарчук Наталія Владиславівна	
Рахуба Лариса Станіславівна	
Презентація методичної розробки «Використання ігрових методів роботи на уроках сольфеджіо»	141
Гнасько Марія Олександрівна	
Нарожна Наталія Олександрівна	
Творчий розвиток учнів у класі фортепіано	144
Корсун Тамара Олександрівна	
Пісковець Любов Василівна	
Сценарій театралізованої постановки «Музичне королівство» до свята «Посвята в юні музиканти» для дитячих музичних шкіл	146
Криштопа Людмила Анатоліївна	
Казка «Червона Шапочка» в дитячій школі мистецтв: особливості інтерпретації.....	149
Лавріна Тетяна Анатоліївна	
Досвід формування стратегії вивчення інтервалів на уроках сольфеджіо	152
Малыхина Марина Анатольевна	
Пластическая импровизация в актерской подготовке артистов цирка	155
Мережко Юлія Валеріївна	
Петрикова Оксана Петрівна	
Формування вокально-сценічної майстерності у майбутнього співака-початківця на заняттях з вокалу.....	158
Новосьолова Ірина Володимирівна	
Роль дисциплін теоретичного циклу в моделі школи мистецтв	161
Овсяннікова Наталія Юріївна	
Презентація авторської збірки «Сольний спів. Вокалізи»	164
Пономаренко Олена Миколаївна	
Аранжування як один з видів творчої роботи в класі фортепіано	167
Селезень Оксана Володимирівна	
Особливості роботи концертмейстера в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах	171
Романец Дар'я Олександрівна	
Дитячі опери Миколи Лисенка в навчально-методичній літературі.....	173

Формування вокально-сценічної майстерності у майбутнього співака-початківця на заняттях з вокалу

Сучасний стан розвитку педагогіки мистецтва відзначений зростанням інтересу до проблем вокальної підготовки студентів вищих навчальних закладів. Цей процес є багатограним за своєю структурою та має свою специфіку на рівні вищої школи. Не випадково основним завданням викладача вокалу у вищій школі є виховання у співака-початківця високої музично-виконавської культури, одним з ключових компонентів якої є вокально-сценічна майстерність.

Метою тез – є висвітлення важливої педагогічної умови та етапів підготовки студента до публічного виступу на заняттях з вокалу, які сприятимуть послідовній та систематичній педагогічній діяльності викладача до формування вокально-сценічної майстерності у майбутнього співака-початківця.

У сучасній науково-педагогічній літературі існує багато різних поглядів щодо визначення понять «сценічна майстерність», «вокально-сценічна майстерність» (Е. Абдулін, Г. Падалка, О. Рудницька, В. Федоришин та ін.). На думку Е. Абдуліна, сутність поняття «вокально-сценічна майстерність» полягає в тому, що сценічна майстерність учителя музики – професійна якість особистості, яка проявляється в художньо-комунікативній, музично-виконавській і художньо-організаторській діяльності та насичує художньо-пізнавальні процеси емоційно-образною сферою, яка стимулює творчі здібності особистості [1, 40].

Узгодження змісту поточних занять із завданнями публічної демонстрації художньо-навчальних досягнень співаків-початківців – це необхідна умова, яка сприяє систематичній та цілеспрямованій підготовці студента до публічної демонстрації своїх вокальних надбань. Календарно-

тематичне планування дозволяє викладачу вокалу орієнтуватись у плані роботи та бути готовим заздалегідь до кожного заняття вокалу.

Поточні аудиторні заняття з вокалу мають багато спільних рис, але і мають свою своєрідність та неповторність. Кожне заняття має підпорядковуватись певній меті, тому всі види діяльності повторюються, але акцент має бути зроблений на якийсь один вид роботи, так, поступово відбувається систематична робота над удосконаленням вокально-виконавських вмінь та навичок (робота над диханням, звуковеденням, дикцією та іншим), щодо художнього втілення образного змісту твору, приближуючи його до концертного варіанту.

Видатний співак Олександр Мишуга висловлювався так: «Не намагайся дивувати – намагайся зачарувати! ... Справа не в тім, щоб «ухопити» ноту, а в тім, щоб торкнутися душі слухача. ... Не повинно бути «слова без змісту і звука без значення, адже думка невід’ємна від емоцій» [2, 13]. Беручи до уваги дані «заповіді співу», необхідно на кожному занятті цілеспрямовано та поступово готувати студентів до публічних концертних виступів – це запорука успішного виконання вокальних творів. Тому важливим пластом роботи викладача зі студентами повинна бути їх систематична підготовка до виступів на публіці, а саме, *дотримання етапності у підготовці до публічного виступу співаків-початківців*. Цінні поради щодо психологічної підготовки виконавця до концертного виступу містяться у книгах, статтях видатних музикантів та педагогів – Л. А. Баренбойма, Г. М. Когана, Г. Г. Нейгауза, С. І. Савшинського та ін. Але ці існуючі рекомендації не систематизовані, не об’єднані у самостійну книгу, а найголовне – не дають чіткого аналізу тимчасової періодизації у підготовці до публічного виступу.

Виступ – це результат наполегливої творчої праці виконавця, відповідальний акт, що стимулює його подальше творче зростання. Саме під час публічного виступу тою чи іншою мірою виявляються різні здібності студента – воля, інтелект, глибина емоцій, творча фантазія. *Початковий*

етап підготовки студентів до відповідального виступу має великий вплив на формування у нього комплексу емоційних станів та стійких психофізіологічних сприймань, що відтворюються організмом згодом на концертній сцені. Для того, щоб грамотно побудувати заняття на навчальному етапі, перш за все слід об'єктивно визначити індивідуально-психологічні особливості кожного співака, оцінити рівень нейротизму та реактивності нервової системи виконавця, від цих факторів залежать часові рамки першого етапу підготовки та особливості використання прийомів саморегуляції психічних станів студента. Враховуючи той факт, що є студенти за темпераментними ознаками: сангвініки, флегматики, холерики та меланхоліки, бажано до підготовки кожного виконавця підходити і індивідуально і враховувати особливості кожного типу.

«Сценічне самопочуття» як єдність інтелектуальної та емоціональної сфер спрямовує студента на краще виконання вокальних творів. У цій єдності важливим початком є інтелект – «пильне око», яке слідкує за тим, щоб творче хвилювання виконавця не виходило за естетичні межі та не переходило у сферу буденного переживання. Підготовка до концертного виступу, таким чином, перетворюється у найважливіший етап формування артиста, а успіх його виступу на сцені залежить не тільки від якості та надійності вивчених творів, але і від рівня його психологічної готовності до спілкування з публікою.

Спонування до самоконтролю студента під час виступу є другим етапом підготовки до публічної демонстрації вокальних надбань. Зайве хвилювання не дозволяє користуватися ні можливостями діяльної сторони розуму, ні енергопотенціалом, а інколи призводить до краху усього задуманого та напрацьованого, а незначне хвилювання піднесеного характеру не тільки природне та бажане, але і необхідний момент виступу, який «рятує» виконання від буденності.

Залучення співака-початківця до проведення самостійних аутогенних настанов на зняття психологічних утисків – це третій етап підготовки

студентів до виступів. Ліквідування почуття сорому, боязні, стресового стану – це не що інше, як зняття психологічних затисків та бар'єрів у студентів.

Внутрішній світ кожної особистості, а зокрема співака-початківця – це «багатство», велика «скарбниця» його особистих уявлень, емоцій, почуттів та досвіду. Знайти шлях до нього, проникнути у цей світ, «втягнути» найцінніше, найкрасивіше з нього та при цьому збагатити його своїм особистим досвідом, на наш погляд, – одне з важливих та корисних завдань сучасного викладача вокалу. *Розкриття перед студентом неповторності та краси його таланту – є четвертим, умовно заключним етапом у підготовці співака-початківця до виступів на публіці.*

Удосконалення вокально-виконавських вмінь та майстерності повинно спиратися на натхнення та внутрішню психологічну інтуїцію і викладача, і студента. Тому що саме у творчому процесі відбувається розкриття музичного образу, створеного думками та почуттями не тільки композитора, а й початківця-виконавця.

Використані джерела

1. Ван Лей Компонентна структура вокально-сценічної майстерності майбутніх учителів музики : [Електронний ресурс] : [стаття] / Наукова бібліотека НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Електрон. дані (PDF). – Режим доступу до статті : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/2764/1/Wan%20Le.pdf>. – Назва з екрана.
2. Мережко Ю. В. Формування художніх смаків старшокласників у процесі вивчення вокальної спадщини українських композиторів : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Мережко Юлія Валеріївна; НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2012. – 243 с.